

«ПРОСИМ ПРАБАЧЭННЯ І АДКЛІКАЕМ ІСК»

КАМЕРЦЫЙНАЯ фірма з тых, што запісваюць прадаўцоў на курсы павышэння кваліфікацыі ў абмен на маўчанне пра пратэрміноўку, вырашыла спагнаць плацеж праз суд, аднак... перадумала. Чаму?

Тэрміны прыдатнасці — што дышаль?

У Беларусі з'явіліся нестандартныя формы барацьбы з рэалізацыяй пратэрмінаваных прадуктаў, калі ў гандлёвую залу прыходзяць грамадзяне і мэтанакіравана шукаюць тавар са скончаным тэрмінам прыдатнасці. А калі знаходзяць, то «скідаюць маску» і са звычайных пакупнікоў ператвараюцца ў супрацоўнікаў арганізацыі па аказанні адукацыйных паслуг. Ніколькі не бянтэжачыся, яны робяць персаналу дзелавыя прапановы: мы нікуды не паведамляем аб выяўленым бяспладдзі, пазбаўляючы вас ад штрафаў, вы ж ідэяе да нас на навучанне. Кошт удзелу аднаго супрацоўніка 80—100 рублёў, у той час як санстанцыя, маўляў, выставіць вам суму на парадак большую.

Змагацца з «высакародным шантажом» аказалася надзвычай складана. Па-першае, яго цяжка даказаць: нават запісы камер відэаназірання не з'яўляюцца доказам у судзе, па-другое, любая скарга гандлю натыкаецца на пытанні: 1. Чаму ў вас быў у рэалізацыі тавар з пратэрмінаваным тэрмінам прыдатнасці? 2. Чаму вы падпісалі дагавор — вас жа ніхто не прымушаў? Так, зразумела, вы апынуліся пад ціскам, але ж не пад пісталетам... Акрамя таго, прадаўцы баяцца пакаранняў кі-

раўніцтва і, калі ёсць магчымасць схаваць «пракол» (напрыклад, начальства не было ў гандлёвай зале), мяркуюць, што найлепш ціхенька заплаціць.

Тым не менш, нягледзячы на ўсе нюансы, кіраванне дэпартаменту фінансавых расследаванняў па Мінскай вобласці і горадзе Мінску пачало праверку шасці камерцыйных структур, якія так своеасабліва абараняюць спажываўцоў. І падобных фірмаў у Беларусі ўжо больш за паўсотні — іх рэгіструюць па заяўным прынцыпе. Ды і дзёркасць іх дайшла да таго, што пры адсутнасці пратэрміноўкі яны яе арганізуюць: прыносяць сумнеўны тавар з сабой, абы раскруціць суб'ект на грошы.

Найлепшая абарона — наступленне

У той жа самы час, нягледзячы на абвінавачванні ў спажывецкім экстрэмізме, адна з арганізацый такога напрамку падала судовы іск да прадаўца, які не заплаціў за вучобу.

«Папалася» жанчына-адказчык яшчэ ў канцы мінулага года. Тады дзве дзяўчыны прыйшлі ў Мар'інагорскі магазін сістэмы «ДарАрз», прабілі ў касе пакецік соку і каржы для торта на агульную суму 1,49 рубля і тут жа «выявілі» ў тавара скончаны тэрмін прыдатнасці. Следам персаналу паступіла прапанова праслухаць семінар «Парадак рэалізацыі і захоўвання харчовых тавараў, якія маюць абмежаваны тэрмін прыдатнасці», інакш... Загмага якраз не было на месцы, нявпрытны прадавец спалохалася паказаных ёй «корачак» і падпісала дакументы на атрыманне «адукацыйных

паслуг». Не разумеючы, дарэчы, што плаціць прыйдзеца з асабістай кішэнні, а не з магазіннай вырочки.

Сума доўгу ўзрасла ў пяць разоў

Прайшло чатыры месяцы. Грашовыя сродкі, паводле афіцыйнай тэрміналогіі, у камерцыйную фірму ўсё не паступалі, і прадавец Ірына атрымала судовы іск. Пры гэтым ёй прапанавалася выплаціць ужо не 85 рублёў, а 170: «накапалі» працэнты. Плюс 165 рублёў — пеня і дзяржпошліна.

Працэс у судзе Партызанскага раёна Мінска (па месцы рэгістра-

цыі істаца) пачаўся традыцыйна: з праверкі дакументаў прадстаўнікоў бакоў. Але... тут жа і скончыўся.

— Высокі суд! — падняўся са свайго месца кіраўнік прававога агенцтва Максім. — Мы правялі службовую праверку і ўстанавілі, што дагаворныя адносіны з адказчыкам сапраўды маюць месца, але адбылося ўшчамленне яго правоў. На гэтай падставе і таксама ўлічваючы, што разбіральніцтва шкодзіць нашай рэпутацыі, мы ад іскавых патрабаванняў на адрас адказчыка адмаўляемся, прыносім прабачэнні за прычыненныя нязручнасці і просім вытворчасць па справе спыніць.

аднак неўзабаве аказалася, што гэты від дзейнасці нерэнтабельны. За 9 месяцаў працы на разліковы рахунак арганізацыі паступіла ўсяго 14 700 рублёў, у сілу чаго сярэдняя зарплата супрацоўнікаў не перавышала чатырохсот рублёў. Я, як заснавальнік, ні разу не атрымаў прыбытку, а штат з сямі чалавек прыйшлося скараціць да трох.

Мы з Максімам яшчэ доўга абмяркоўвалі розныя нюансы, і няўдачлівы бізнесмен агучыў... іншае апраўданне такой ідэі. Маўляў, на працягу многіх гадоў у Беларусі назіраецца тэндэнцыя па скарачэнні колькасці пратэрміноўкі. Безумоўна, гэта вынік дапамогі дзяржорганам работай

Фота носіць ілюстрацыйны характар.

○ Кампетэнтна

«Што вы робіце пры атрыманні сігналу, што ў краме выяўлена пратэрміноўка?» Гэтае пытанне мы задалі **загадчыку аддзялення гігіены харчавання ДУ «Мінскі абласны цэнтр гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя» Юрыю ГУЗІКУ.**

— Мы разглядаем кожны са зваротаў і даём адказ па сутнасці. Для гэтага спецыялісты тэрытарыяльнага цэнтру, у які зварнуўся грамадзянін, выезджаюць на аб'ект і праводзяць разбіральніцтва — з улікам таго, што ў Беларусі рэалізуецца палітыка лібералізацыі бізнесу, і галоўнае — не пакаранне, а папярэджанне і тлумачэнне. Пад увагу прымаецца, у тым ліку, і тое, як часта падобныя парушэнні выяўляюцца ў канкрэтнага суб'екта гаспадарання наогул. Адна справа, калі недагляд адбыўся ўпершыню, і зусім іншая, калі гэта — рэцыдыў, ды яшчэ ў вялікай колькасці. Ацэньваюцца таксама рызыкі ад выяўленага парушэння: якая колькасць людзей магла б пацярпець і наколькі. Вывучаецца дакументацыя: ці сапраўды ў краме на момант пакупкі была ў рэалізацыі прадукцыя такога вытворцы з пэўнай датай выпрацоўкі.

Намеснік старшыні Камітэта дзяржкантролю Мінскай вобласці — начальнік упраўлення Максім ШЫКО:

— Упершыню з такім пытаннем супрацоўнікі нашага камітэта сутыкнуліся падчас правядзення праверкі аднаго з магазінаў Пухавіцкага раёна,

дзе былі выяўлены факты рэалізацыі прадукцыі са скончаным тэрмінам прыдатнасці. Прадаўцы нам пачалі тлумачыць, што за дадзенае парушэнне ім ужо «выпісалі» штраф. Мы зацікавіліся, як так, бо запісаў у кнізе ўліку праверак ва ўказаны дзень не было. Аказалася, па расказах персаналу, у магазін прыйшлі дзве жанчыны і пачалі правяраць тавар. Вывернулі халадзільнікі з мяснымі прадуктамі і выявілі пратэрміноўку. Пасля гэтага выпісалі штраф і паказалі нумар рахунку, на які трэба заплаціць. Супрацоўнікі ўспрымалі тое, што адбылася, як праверку, а суму, якая падлягае аплаце, — як наступствы выяўленых парушэнняў. І толькі потым стала зразумела, што грошы, якія кожны заплаціў, — гэта не штраф, а кошт вучобы ў адным з ТАА... Дарэчы, работнікам казалі, што наведваць заняткі не абавязкова, галоўнае — пералічыць грошы. Замест прамой прапановы набыць паслугу (наведаць адукацыйныя курсы) названыя асобы ўводзілі спажываўцоў у зман.

Пра аналагічныя факты нам таксама расказалі ў пасёлка Свіслач, Рудзенск, Маладзечанскім раёне. Гандлёвыя аб'екты наведвалі (з нарыхтаванымі бланкамі дагавораў) і звычайныя на выгляд «пакупнікі», і прадстаўнічыя мужчыны на дарогім аўтамабілі з пасведчаннем чырвонага колеру. Якія, дарэчы, шкада, што ніхто не здагадаўся сфатаграфавач на смартфон... Інфармацыя пра такі від дзейнасці была накіравана ў органы ўнутраных спраў і пракуратуру вобласці.

Што напалохала камерсантаў

Бываюць цуды на свеце... Але ўсё-такі, што адбылося? Чаму камерцыйная фірма «выпусціла з зубой здабычу»?

Заснавальнік (якому ўсяго 23 гады) расказаў карэспандэнту «МС» пра матывы. Дарэчы, ён лічыць такога роду бізнес не чымсьці амаральным, а, наадварот, высакародным, наколькі абараняе грамадзян ад налясення шкоды здароўю. Па запэўненні суразмоўніка, з юрыдычнага боку таксама ўсё чыста: іх арганізацыя рэальна праводзіла семінары на базе Беларускага гандлёва-эканамічнага ўніверсітэта спажывецкай кааперацыі, што ў Гомелі. З гэтай установай у яе дагавор. Заняткі звычайна праходзілі ў форме відэа-прэзентацый, каб дапамагчы слухачам лепш засвоіць нормы ДАСТАў, БНіПаў, СТБ.

— Максім, чаму вы перадумалі?

— Таму што наша фірма зачыняецца, і хочацца хутчэй усё скончыць. Прававое агенцтва было зарэгістравана вясной 2017 года,

такіх арганізацый. Гандаль баіцца і трымціць? Ну і няхай! Затое выйграе пакупнік!

Ваўкі ў авечай шкуры?

— Зусім не згодзен, што гэтыя вымагальнікі прыносяць карысць грамадству, — абураны іх практыкай **старшыня Пухавіцкага раённай арганізацыі абароны правоў спажываўцоў, член праўлення рэспубліканскага Таварыства аховы спажываўцоў Васіль ВАЛАСЮК.** — Ужо тры гады я дапамагаю работнікам гандлю «адбівацца» ад іх. Ад такога шантажу адна толькі шкода і больш нічога, плюс — падрыў аўтарытэту сумленных таварыстваў абароны спажываўцоў. А зніжэнне рэалізацыі тавараў са скончаным тэрмінам прыдатнасці — вынік узрослай канкурэнцыі і скарачэння нагляднай дзейнасці дзяржавы.

Два бакі медаля і дзве праўды... А што думаеце вы на гэты конт? Калі твая справа справядлівая, то ці дапушчальна пры зборы доказаў звяртацца да хітрасці?

Ніна ЯНОВІЧ.